

PROJEKAT – JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA ŽENE I MUŠKARCE U POLITICI

MEDIJSKI IZVJEŠTAJ

JULI 2012 – DECEMBAR 2013.

podržano od:

KVINNA TILL KVINNA

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ROSA
LUXEMBURG
STIFTUNG
SOUTHEAST
EUROPE

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

Uvod

U okviru projekta "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici" u periodu od jula do oktobra 2012. provedena je i medijska kampanja, ujedinenim resursima sa četiri različita projekta, koje je koordinirala organizacija Udružene žene Banja Luka. Iako su sredstva za ovu aktivnost bila prilično ograničena, partnerske organizacije su uspjele skrenuti pažnju lokalnih i nacionalnih medija na svoje aktivnosti.

Organizacije koje su učestvovala u kampanji u okviru projekta «Jednake mogućnosti» su: Udružene žene Banja Luka, Medica Zenica, Lara Bijeljina, Forum žena Bratunac, Vive Žene Tuzla, Institut za razvoj mladih Kult Sarajevo, Udružene građanke Bosansko Grahovo, Glas žene Bihać i Krajiška suza Sanski Most.

Organizacije koje su također učestvovala u projektu, a koordinirale su ih Udružene žene Banja Luka su: Helsinški parlament građana Banja Luka, Horizonti Tuzla, Centar za pravnu pomoć ženama Zenica, Fondacija Cure Sarajevo, Budućnost Modriča, Most Višegrad, Ženski Centar Trebinje, Prava za sve Sarajevo, Duvanjske Tomislavgrad, Žene ženama Sarajevo.

Zbog specifičnih okolnosti nastalih odgađanjem izbora za januar 2013., partnerska organizacija Forma F Mostar pomjerila je medijsku kampanju za taj period.

Ova kampanja obuhvatala je aktivnosti četiri projekta, **«Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici»**, u sklopu projekta "Doprinos ustavnoj reformi u BiH" podržanog od strane ambasade Švicarske i Švicarskog ureda za saradnju u Bosni i Hercegovini, **«Žena i pravo danas»**, podržan od fondacije Kvinna till Kvinna Švedska, **«Unapređenje sudjelovanja žena u vlasti i rodno odgovorne politike u Bosni i Hercegovini – 2012»**, podržan od fondacije Rosa Luxembourg za jugoistočnu Evropu, Njemačka i **«Osnaživanje žena BiH za političke i društvene promjene»**, podržan od Fonda otvoreno društvo BiH.

Gledano iz perspektive medijske vidljivosti ovaj period je imao tri ključne aktivnosti oko kojih su se i pojačavale medijske aktivnosti:

1. konferencija za medije u Sarajevu kojom je najavljena kampanja, održana 19. jula 2012.,
2. prve ulične akcije u devet gradova (Sarajevo, Bosansko Grahovo, Bratunac, Bijeljina, Banja Luka, Zenica, Modriča, Višegrad, Sanski Mosti) održane pred sami početak izborne kampanje 06. septembra, 2012., te
3. ulična akcija neposredno pred predizbornu šutnju, 04. oktobra, 2012. u 11 gradova (Sarajevo, Bosansko Grahovo, Bratunac, Bijeljina, Banja Luka, Zenica, Modriča, Višegrad, Bihać, Sanski Most, Tuzla).

Također, na lokalnim radio-stanicama emitirao se i radio-jingle sa porukom "Glasajte za žene" kojim je pojačana vidljivost kampanje kao i sama poruka.

Ukupno su u ovom periodu ostvarena 66 radijska gostovanja, 48 TV gostovanja, 12 print objava i 60 web objava, što predstavlja značajnu medijsku zastupljenost kampanje koja budžetski nije planirana

da bude ključna aktivnost Projekta. Fokus cjelokupnog Projekta je na edukaciji, osnaživanju i povezivanju izbornog tijela, primarno žena i izabranih političara/ki.

Također, važno je i da je geografska zastupljenost partnerskih organizacija šarolika, što je omogućilo da informacije o kampanji i njenim ciljevima stignu do svih krajeva Bosne i Hercegovine.

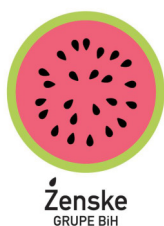
Idući od zapada prema istoku, partnerske organizacije su iz Bihaća, Bosanskog Grahova, Sanskog Mosta, Banje Luke, Mostara, Zenice, preko Sarajeva, do Tuzle, Bratunca, i Bijeljine. Direktno, kampanja je pokrivala 5.605km² računajući površinu općina osnovnih partnera projekta.

Mediji koji su pokrivali kampanju su i iz drugih gradova, kao što su Livno, Kupres, Tomislavgrad, Busovača, Vitez, Visoko, Brčko, čime je dodatno unaprijeđena geografska zastupljenost.

Također, imajući u vidu da su kampanju pratili i entitetski javni emiteri, TV Federacije BiH i RTRS, onda se može zaključiti da je kampanja zaista provedena na području cijele države.

1. Promotivni materijali

Kako bi se unaprijedila vidljivost kampanje i odaslala jedinstvena poruka da u cijeloj aktivnosti učestvuju brojne organizacije sa istim ciljem, među organizacijama je usaglašen logo koji je potom apliciran na brojne promotivne materijale.

1.1. Logo, letci, majice, baneri, cekeri

Logo Ženske grupe BiH predstavlja presječenu lubenicu, u kojoj su zapravo svesjemenke partnerske organizacije, koje, iako svaka za sebe, udruženo djeluju sa ostvarivanjem istih ciljeva.

U julu 2012. Udružene žene Banja Luka dizajnirale su i odšampale prema planu 10000 letaka iz projekta TPO i distribuirale ove materijale za 23 organizacije koje su učestvovala u kampanji «Glasajte za žene». Osim letaka kao doprinos kampanji su iz sredstava predviđenih za kampanju u drugim projektima dizajnirale i distribuirale banere za 23 organizacije, 500 majica i dodatno 5000 letaka.

Dodatno, cekere su pripremile i dizajnirale kolegice iz Medica Zenica, dok su ih šile žene iz ruralnih sredina koje su prošle Medicine programe ekonomskog osnaživanja žena. Na sav promotivni materijal je apliciran prepoznatljivi logo. Letci i cekeri, kao i majice i baneri iz projekata korišteni su u svim aktivnostima koje su vezane za kampanju kao i u edukaciji žena glasačica, u radionicama sa mladim političarima/kama, u toku TV emisija i pri uličnim akcijama.

1.2. Radio-jinglovi

Vidljivost kampanje dodatno je pojačana emitiranjem radio-jinglea «Glasajte za žene» koji su se emitirali na radio stanicama diljem Bosne i Hercegovine. Jingle je pripremila Lara Bijeljina u tri jezičke varijante, nakon što je sadržaj usaglašen sa partnerskim organizacijama. Neke radio stanice su izašle u susret organizacijama te isti emitirale gratis, dok su negdje efekti kampanje i projektnih aktivnosti pojačane plaćenim oglašavanjem. Ostvareno je **1722 gratis emitiranja** (92,988 sekundi), što predstavlja uštedu od barem **50,000KM**, uzimajući u obzir činjenicu da cijena emitiranja varira od stanice do stanice u zavisnosti od njene slušanosti.

Tekst jinglea

*07.10.2012. u BiH se održavaju novi lokalni izbori
draga prijateljice, ako ne glasaš
opštinsku vlast u tvoje ime izabrat će drugi
ako se ne uključiš u izbore,
tvoje potrebe niko neće čuti
jednostavno je – ćutanje ne donosi promjene
Ženske grupe BiH vas pozivaju
uključite se u izbore, iznesite svoje stavove i dobro
razmislite kad glasate - glasajte za žene
one vas razumiju,
one najbolje poznaju lokalne probleme
Glasajmo za žene - Kampanja Ženskih grupa BiH
Glasajmo za žene, glasajmo za žene, glasajmo za žene!*

Detalj sa snimanja radio-jingleova, Lara Bijeljina

1.2.1. Pregled emitovanja radio-jingle «Glasajte za žene»

PERIOD	MEDIJ	BROJ EMITIRANJA	UKUPNO SEKUNDI	ORGANIZACIJA
07.09. - 07.10.	BIG radio II	emitovan u četiri termina		Udružene žene Banja Luka / kupljeni termin
05.09. - 05.10.	Radio Republike Srpske, emisija	96	5,184	Udružene žene Banja Luka
Okt	Novi Radio	12	648	Glas žene Bihać
Okt	RTV Cazin	12	648	Glas žene Bihać
Okt	Radio Ključ	12	648	Glas žene Bihać
Okt	Radio USK	12	648	Glas žene Bihać
26.07. - 05.10.	Radio Studio N	200	10,800	Udruženje građanki Bosansko Grahovo
01.08. - 05.10.	Radio Livno	120	6,480	Udruženje građanki Bosansko Grahovo
01.10. - 04.10.	Radio "Sana"	25	1,350	Krajiška suza Sanski Most
05.09. – 05.10.	Radio "Osvit" – Zvornik	200	10,800	Forum žena Bratunac
05.09. – 05.10.	Radio Magic Milići	273	14,742	Forum žena Bratunac
01.08. – 30.09.	Pan Radio	360	19,440	Lara Bijeljina
01.09. – 30.09.	Radio Slobomir	90	4,860	Lara Bijeljina
28.09. – 05.10.	Radio BM Zenica	48/24 gratis	1296	Medica Zenica
28.09. – 05.10.	Radio Zenica	24	1296	Medica Zenica
28.09. – 05.10.	Radio Q Zenica	24	1296	Medica Zenica
28.09. – 05.10.	Radio Q Visoko	24	1296	Medica Zenica

28.09. – 05.10.	Radio Kakanj	33	1782	Medica Zenica
28.09. – 05.10.	Radio Vitez	21	1134	Medica Zenica
28.09. –05.10.	Radio ASK Ilidža	80	4,320	Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo
28.09. – 05.10.	Studentski eFM radio	80	4,320	Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo

TOTAL 20 radio/stanica, 1722 gratis emitovanja, odnosno 92,988 sekundi

1.3. Facebook stranica «Glasajmo za žene»

Udružene žene Banja Luka su za potrebe kampanje kreirale profil «Glasajmo za žene» na najpopularnijoj društvenoj mreži – Facebook.

Stranica je vrlo posjećena i žene kandidatkinje iz različitih stranaka i lokalnih zajednica su imale priliku da je koriste da se predstave svojim potencijalnim biračima.

Grupa ima preko 500 članica i služila je i kao dodatno sredstvo informiranja o

aktivnostima kampanje, te za najavu uličnih akcija.

<https://www.facebook.com/glasajmo.zazene?fref=ts>

1.4. Web-info

TPO fondacija, kao koordinator projekta redovno je ažurirala vlastitu web-stranicu sadržajima u vezi sa aktivnostima ovog projekta. Isto su činile i partnerske organizacije, u skladu sa vlastitim mogućnostima. (npr. Medica Zenica, Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo, Glas žene Bihać...).

2. Detaljan opis aktivnosti

2.1. Press konferencija

U srijedu, 19. jula, 2012. u Sarajevu, TPO fondacija je u prisustvu predstavnica partnerskih organizacija održala konferenciju za medije na kojoj je predstavljena kampanja “Glasajmo za žene”. Tom prilikom je podijeljen i posebno kreiran promotivni materijal (letci, majice, baneri) koje su kreirale Udružene žene Banja Luka, te prigodni cakeri sa porukama i usaglašenim vizuelnim identitetom kampanje koje je kreirala Medica Zenica. Također je usaglašen i radio-jingle koji je podijeljen svim partnerskim organizacijama a koji je pripremila Lara Bijeljina.

Nakon press konferencije, održan je i kratki media-trening u kojem je PR konsultantica TPO Fondacije, Una Bejtović održala kratku prezentaciju svim partnerskim organizacijama o ključnim aktivnostima koje je potrebno preuzeti u komunikaciji s medijima, te je usaglašen i format izvještavanja.

Nakon što je objavljeno jedinstveno saopštenje za javnost o početku kampanje, isto je proslijeđeno svim partnerskim organizacijama kako bi isto mogli komunicirati i na lokalnom nivou.

Sa press konferencije, 19.07.2012., Bejtović, Golubović, Spahić-Šiljak, Husić

radiosarajevo.ba 90,2 SLUŠAJTE RADIO UŽIVO!

HOME VIJESTI METROMAHALA KOLUMNNE MAGAZIN SPORT RADIO FORUM PHOTO BLOG MANJINE

NOVO 11:39 Ministar pravde dao ostavku zbog veze s mafijom

VIJESTI Bosna i Hercegovina

Veličina slova: A A A +1 Tweet Podijeli Recommend 164

19. Juli 2012. u 12:37

23 organizacije zajedno za bolji položaj žena u politici

IZDVOJENO

VIDEO
It's a Girl: Kampanja protiv nestajanja djevojčica

NAJNOVIJE VIJESTI IZ RUBRIKE

Utorak, 23.10. u 11:42
Lagumdžija neće biti smijenjen, SNSD odustao

Utorak, 23.10. u 11:40
Zenica: Smrtno stradao 31-godišnji rudar

Utorak, 23.10. u 09:55

klx vijesti

Naslovnica | Vijesti | Biznis | Sport | Magazin | Lifestyle | Scitech | Auto | Forum | Križaljka | Info

Aktuelno: Akcija Lutka | Lokalni izbori u BiH | Sukobi u Siriji | Jazz Fest | Suđenje Zijadu Turkoviću

ČEKANJE U REDU U NEKOLIKO INSTITUCIJA
Za 30-ak KM dječijeg dodatka roditelji moraju prikupiti gomilu dokumenata

BH TELECOM UPOZORAVA
Ne nasjedajte na prevare o dopuni kredita putem SMS-a (FOTO)

KAO U PJESMI ZABRANJENOG PUŠENJA
Pišonja i Žuga u akciji: Lopovi ukradli auto! ispred hotela Rado

Objavljeno 19.07.2012. u 13:35 | Komentari: 5

Share | Recommend | 4

AKCIJE U 14 GRADOVA BIH

Predstavljena kampanja "Glasaj za žene"

U četvrtak je u Sarajevu predstavljena kampanja "Glasaj za žene" koju će u naredna tri mjeseca zajedno provoditi "Ženske grupe BiH", odnosno dvadeset i tri partnerske organizacije iz 14 gradova Bosne i Hercegovine.

Kako bi što efikasnije doprinijele položaju žena u politici, te posebno senzibilizirale mlade političare i političarke za rodna pitanja, ali i posebnu pažnju posvetile ženskom glasačkom tijelu u ruralnim sredinama, organizacije su ujedinile snage i projektne aktivnosti proizašle iz četiri srodna projekta koja podržavaju Švicarska razvojna agencija (SDC), Kvinna till Kvinna Švedska, Rosa Luxemburg za jugoistočnu Evropu, te Fond otvoreno društvo BiH.

U okviru kampanje, ali i narednih 15 mjeseci kroz četiri

2.1.1. Press konferencija – pregled medijskih objava

19.07.	Televizija Zenica	Repriza priloga TV Hayat	mr.sci. Sabiha Husić	Prilog sa press konferencije	1:45
19.07.	BHR1	Izjava	Zilha Spahić Šiljak	Prilog sa press konferencije	
19.07.	TV Alfa	Izjava	Zilha Spahić Šiljak	Prilog sa press konferencije	
19.07.	TVSA	Izjava	Zilha Spahić Šiljak	Prilog sa press konferencije	

2.2. Medijske aktivnosti partnera juli 2012.

07.07.	Radio USK	Info o radionici	Novinarka Gorica Bukić	Radionica "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici"	3x 3 min = 9
07.07.	TV USK	Dnevnik-prilog	Enisa Raković	Radionica "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici"	3 min
06.07.	www.mojusk.ba	Najava		Radionica "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici"	tekst
08.07.	Radio USK	Repriza priloga od 07.07.2012.	Enisa Raković	Radionica "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici"	3 min.
10.07.	Radio USK	Razgovor sa povodom	Enisa Raković	Prezentacija projekta	15 min
11.07.	Radio Cazin	Dnevnik - prilog	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	7 min
11.07.	TV Cazin	Dnevnik - prilog	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	7 min
11.07.	TV Panorama	Prilog	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	7 min
11.07.	www.rtvcazin.ba	Članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	tekst
11.07.	www.mojusk.ba	Članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	tekst
13.07.	USK Krajina novine	Članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	1/5
13.07.	www.kip.ba	Članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	Tekst
13.07.	www.krajina.ba	Članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	članak
14.07.	www.cazin-danas.ba	članak	Enisa Raković	Prezentacija projekta i radionice	članak A5
19.07.	TV USK	Emisija	Neira R.Č i Sarah H.N.	Projekt i radionice u ruralnim sredinama	10 min
19.7.	Indikator.ba	Konferencija- Kampanja Glasajte za žene		Kampanja Glasaj za žene u 14 gradova BiH	1/2 str.

Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo

19.7.	http://mladi.org/			Najava kampanje Glasajte za žene	tekst
24.7.	www.mladi.org			Najava radionice sa mladim političarima/kama	tekst
30.7.	www.mladi.org			Izveštaj sa radionice	tekst

Udruženje građanki Bosansko Grahovo

02.07.	Radio studio N	Gostovanje	Danka Zelić	prezentacije projekata "Glasajmo za žene" i projekta "Jednake mogućnosti za muškarce i žene u politici"	30 min
03.07.	Radio Livno	Gostovanje	Danka Zelić	prezentacije projekata "Glasajmo za žene" i projekta "Jednake mogućnosti za muškarce i žene u politici"	20 min
23.07.	Radio Studio N	Gostovanje	Danka Zelić	najava prvih pet radionica za žene u ruralnim područjima u Bos. Grahovu i Livnu	10 min
24.07.	Radio Livno	Gostovanje	Danka Zelić	najava prvih pet radionica za žene u ruralnim područjima u Bos. Grahovu i Livnu	10 min

Medica Zenica

04.07.	Televizija Zenica	Zenica danas	mr.sci. Sabiha Husić	Najava aktivnosti i Kampanje-Glasajte za žene	2 min
04.07.	Radio Zenica	Vijesti u 12:00h	mr.sci. Sabiha Husić	Najava aktivnosti i Kampanje-Glasajte za žene	2 min
04.07.	Radio Zenica	Novosti u 16:00	mr.sci. Sabiha Husić	Najava aktivnosti i Kampanje-Glasajte za žene	2 min

Krajiška suza Sanski Most

Juli	Radio "Sana"	Informacija		Radionice sa mladim političarima	
Juli	Radio "Sana"	Informacija		Radionice sa mladim političarima	

Kao što se može primijetiti iz pregleda medijskih objava, konferencija za medije na kojoj je predstavljen projekat generirala je posebnu medijsku pažnju, dok su partnerske organizacije i ranije počele sa aktivnostima na lokalnom nivou. Na ovaj način je ostvarena prava sinergija djelujući na medije na različitim razinama. Time je ostvarena dodatna vidljivost početka kampanje i projektnih aktivnosti.

2.3. Avgust 2012.

Udružene žene Banja Luka

DATUM	MEDIJ	GOSTOVANJE	OSOBA	TEMA	TRAJANJE/STRANICA
29.08.	RTRS	Snimak javne tribine u Kozarskoj Dubici	Nada Golubović	Zašto je važno glasati za ženu	Srpska Danas
29.08.	Radio i TV Kozarska Dubica	Snimak javne tribine u Kozarskoj Dubici	Nada Golubović	Zašto je važno glasati za ženu	prilog
30. 08	RTRS	Snimak Javne tribine	Nada Tešanović, ministrica porodice omladine i sporta u Vladi RS, Nada Golubović	"Zašto je važno da žene učestvuju u javnom i političkom životu"	Prilog na drugom dnevniku
30. 08.	RTRS	TV emisija	Nada Tešanović, Nada Golubović, Gordana, Radmila Žigić Vidović,	Glasajte za žene	45 minuta

Krajiška suza Sanski Most

12.08.	Radio "Sana"	Informacija		Radionice u ruralnim sredinama	
12.08.	Radio "Sana"	Informacija		Radionice u ruralnim sredinama	

Udruženje građanki Bosansko Grahovo

03.08.	Radio studio N	najava drugog ciklusa radionica	Danka Zelić	Najava drugih 5 radionica za žene iz ruralnog područja u Bos. Grahovu i Livnu	10 min
--------	----------------	---------------------------------	-------------	---	--------

Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo

07.08.	www.mladi.org	Informacija	Besplatne radionice za djevojke	tekst
08.08.	www.ildza.ba	Informacija	Poziv na besplatnu radionicu	Tekst
16.08.	www.ezoom.ba	Informacija	O projektu Jednake mogućnosti	Tekst
17.08.	www.studomat.ba	Informacija	Stručno usavršavanje	Tekst
21.08.	www.opcinailidza.ba	Informacija	Javni poziv na radionice	Tekst

Glas žene Bihać

13.08.	Novine Rerezent	Članak	Enisa Raković	Projekt i radionice	A4 cijela stranica
--------	-----------------	--------	---------------	---------------------	--------------------

Vive žene Tuzla

07.08.	Vesta Radio	Jutarnji program	Nina Zupan	O projektu i projektnim aktivnostima	20 min
08.08.	RTV TK	Dnevnik	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	2 min
08.08.	BH Radio	Vijesti/Omladinski program	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	3 min
08.08.	TV1	Dnevnik	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	1 min
08.08.	Vesta Radio	Vijesti/Akcenti dana	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	1 min
08.08.	RTV TK - portal	Vijesti	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	1/2 stranice
09.08.	Tuzlanski info portal (TIP.ba)	Vijesti	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	Cijela strana
09.08.	Radio Slobodna Evropa	Vijesti	Nina Zupan	Radionica za mlade političare i političarke	Cijela strana

Medica Zenica

01.08.	web site medica zenica	vijesti		Kampanja "Glasajte za žene"	2 str
01.08.	web site medica zenica	vijesti		Radionice osnaživanja u ruralnim sredinama u okviru kampanje	1 str
11.08.	BM Radio	Specijalna emisija o Medici Zenica	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	45 min
18.08.	Radio Federacije BiH	Kampanja "Glasaj za žene" u 14 gradova BiH	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min

Krajiška suza Sanski Most

12.08.	Radio "Sana"	Informacija	Radionice u ruralnim sredinama
12.08.	Radio "Sana"	Informacija	Radionice u ruralnim sredinama

Lara Bijeljina

Datum	Medij	Osoba	Vrsta medijskog nastupa	Tema	Trajanje
20.08.	Radio Pan	Mirzeta Tomljenović	Radio intervju	Predstavljanje projekta sa akcentom na radionice u ruralnim zajednicama	7 min

2.4. Septembar 2012.

Neposredno pred početak predizborne kampanje, širom Bosne i Hercegovine u brojnim gradovima organizirane su ulične akcije u okviru kampanje «Glasajmo za žene». U direktnom kontaktu sa glasačima i glasačicama aktivistkinje partnerskih organizacija su predstavljale i kampanju, ali i kandidatkinje raznih političkih stranaka. Građanima i građankama su distribuirani promotivni materijali sa informacijama o kampanji.

Ulična akcija Sarajevo, septembar, 2012.

U nastavku slijedi pregled medijskih aktivnosti tokom septembra, koje su se odvijale paralelno sa predizbornom kampanjom, što je dodatni izazov jer je pažnja medija posebno fokusirana na političke stranke i njihove aktivnosti.

Ulična akcija širom BiH

06.09.	RTRS	Ulične akcije Sarajevo, Bratunac Bijeljina	Glasajte za žene	Prilog Srpska danas
06.09.	Radio Sarajevo	Ulična akcija u Sarajevu	Kampanja "Glasajte za žene"	1,5 str
06.09.	Klix.ba	Ulična akcija u Sarajevu	Kampanja "Glasajte za žene"	1,5 str
06.09.	Radiosarajevo.ba	Prilog	"Možda su upravo žene manje zlo u politici"	tekst
06.06.	Radio Slobodna Evropa	Prilog	Ulična akcija, kampanja	tekst
06.09.	Oslobođenje	Ulična akcija u Sarajevu	Kampanja "Glasajte za žene"	1/6 str

Detalj sa ulične akcije, septembar, 2012, Bratunac

Vive žene Tuzla

13.09.	Vesta Radio	Jutarnji program	Nina Zupan	Edukativne radionice za žene iz ruralnih područja	30 min
--------	-------------	------------------	------------	---	--------

Medica Zenica

06.09.	Federalna TV-dopisništvo Zenica	Ulična akcija u Zenici	Irma Šiljak	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min
06.09.	Zenica blog	Ulična akcija u Zenici	Irma Šiljak	Kampanja "Glasajte za žene"	1/4 str
06.09.	www.medicazenica.org	Ulična akcija u Zenici	Irma Šiljak	Kampanja "Glasajte za žene"	1/2 str
06.09.	Naša riječ Zenica	Ulična akcija u Zenici	Irma Šiljak	Kampanja "Glasajte za žene"	1/4 str
11.09.	Radio Sarajevo	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min
11.09.	TV Hayat	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min
11.09.	TV Sarajevo	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min

11.09.	Federalna televizija	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min
11.09.	Oslobođenje	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	1/6 str
11.09.	Radio Q visoko	Predstavljanje aktivnosti u okviru kampanje "Glasajte za žene"	mr.sci. Sabiha Husić	Kampanja "Glasajte za žene"	2 min

Sa ulične akcije Medica Zenica, septembar, 2012

Udruženje građanki Bosansko Grahovo

03.09.	Radio Studio N	najava trećeg ciklusa radionica	Danka Zelić	Najava trećih 5 radionica za žene iz ruralnog područja u Bos. Grahovu i Livnu	10 minuta
06.09.	Radio Kupres, Radio Tomislavgrad, Radio Livno, radio Studio N	najava ulične akcije	Danka Zelić	Najava ulične akcije "Glasajmo za žene"	10 minuta
07.09.	Radio Studio N	Uključivanje u emisiju radija sa ulične akcije	Aleksandra Lovren, Rajna Blagojević, Ružica Grgić - Brešić	Ulična akcija "Glasajmo za žene" izjave i kratki komentari	15 minuta

07.09.	Radio Livno	Uključivanje u emisiju radija sa ulične akcije	Aleksandra Lovren	Ulična akcija "Glasajmo za žene" izjave i kratki komentari	5 minuta
10.09.	Večernji list	članak u Večernjem listu	Aleksandra Lovren	Ulična akcija u Bosanskom Grahovu "Glasajmo za žene"	10.09.12. 30 stranica

Glas žene Bihać

04.09.	TV USK	Emisija	Enisa Raković	Najava ulične akcije	15 minuta
05.09.	Novi Radio	Emisija	Enisa Raković	Kampanja "Glasajmo za žene"	7 minuta
05.09.	Mirovne novine	Članak		Radionica "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici"	12. stranica

Udružene žene Banja Luka

06.09.	RTRS	TV emisija	Svjetlana Marković, Aleksandra Radeta Stegić	Glasajte za žene	45 minuta
6.09.	RTRS	prilog sa ulične akcije	Sarajevo, Bratunac, Bijeljina	Glasajte za žene	Prilog srpska danas
10.09.	http://www.radiosarajev.o.ba	tekst	Aleksandra Petrić	Glasaću za žene	
12.09.	Frontal	tekst	Aleksandra Petrić	Osvrt i na akciju lista Press o izboru za mis kandidatkinja	
14.09	Radio RS, emisija "Zajednički talas"	radio emisija	Aleksandra Petrić	Glasajte za žene	prilog 5 minuta
25.09	Radio RS, emisija "Zajednički talas"	radio emisija	Svjetlana Marković, Nada Golubović, Mira Makivić	Glasajte za žene	55 minuta

Ulične akcije širom BiH

Glasajte za žene!

Objavljeno: 06.09.2012. - 07:44

f Recommend 49

Pošalji +1 0

Tweet 1

Žena koja se bavi politikom kod nas je hrabra, jer je to posao koji je dosta zahtjevan. Moram priznati da svaka žena koja je u politici mora biti spremna na nerazumijevanje od strane samih žena i na promjeni takvog načina razmišljanja moramo uporno raditi. Jako je bitno podržati žene bez obzira kojoj političkoj partiji pripadale

Lara Bijeljina

Datum	Medij	Osoba	Vrsta medijskog nastupa	Tema	Trajanje
pocetak septembra*	Radio televizija Republike Srpske	Radmila Žigić	učesće u emisiji Fokus	Kampanja „Glasajmo za žene“	oko 50 minuta
05.09.	Pan radio	Mara Radovanović	radio intervju	najava ulične akcije, najava radionice u Koraju	oko 5 minuta
06.09.	RTV HiT Brčko	Mirzeta Tomljenović, prolaznici, žene iz političkih stranaka	vijest	Ulična akcija	2 min
07.09.	TV IN	Mirzeta Tomljenović, prolaznici, žene iz političkih stranaka	tv reportaža	Ulična akcija	4-5 min
06.09.	RTV BN	Mirzeta Tomljenović, prolaznici, žene iz političkih stranaka	tv prilog u Danas u Srpskoj	ulična akcija	do 2 min

06.09.	TV Slobomir	Mirzeta Tomljenović, prolaznici, žene iz političkih stranaka	tv prilog u vijestima	ulična akcija	od 2 do 3 min
06.09.	RTRS	snimak sa ulične akcije, izjave	-vijest u Dnevniku -prilog u Srpska danas		do 1,5 min
06.09.	Pan radio	uključenje u program		ulična akcija	3 minuta
06.09.**	TV Arena	Mirzeta Tomljenović, prolaznici, žene iz političkih stranaka	tv prilog u vijestima	ulična akcija	oko 2,5 minuta
06.09.	RTV Slobomir	Radmila Žigić	gostovanje u vijestima	žene na kandidatskim listama, kampanja Glasajmo za žene	oko 5 minuta
sredina septembra	SRNA	Radmila Žigić	izjava	žene u politici,	

Forum žena Bratunac

06.09.	Radio Magic Milići (www.magic.ba/info/34-info/130-izbori-2012-danas-ulicne-akcije-u-bih-gradovima.html), i RTRS		Informacija	Početak kampanje
06.09.	radio "Prijatelji" Srebrenica (www.prijateljsrebrenice.org),		Informacija	Početak kampanje
06.09.	www.zvornikdanas.com/2012/09/zene pocele izbornu kampanju		Informacija	Početak kampanje
06.09.	(www.infobar.ba/mag/sirom-bih-odrzane-akcije) . ulicne-		Informacija	Početak kampanje
06.09.	Glas Srpske (www.glassrpske.com/novosti/izbori_2012/Bratunac-zene - pocele- izbornu-kampanju/lat/91831.html),		informacija	Početak kampanje

Institut za razvoj mladih KULT

05.09.	www.mladi.org	Najava	Ulična akcija	tekst
07.09.	TVSA	Gostovanje	Ulična akcija i Kampanja	10 minuta
10.09.	www.mladi.org	Informacija	Aktivistice i političarke zajedno	tekst
24.09.	www.mladi.org	Informacija	Mlade žene nositeljice društvenih promjena	tekst

2.5. Oktobar 2012.

Kulminacija promotivnih aktivnosti iz septembra odvijala se početkom oktobra, neposredno pred izbore. Kako bi se još jednom poslala poruka da je važno glasati za žene i tako im pružiti priliku da imaju ravnopravan položaj u političkom životu Bosne i Hercegovine, organizirana je još jedna ulična akcija. Neposredno pred izbore završena su i brojna emitiranja radio jinglea «Glasaj za žene».

Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo

01.10.	www.mladi.org	Informacija	Osnaživanje mladih žena	tekst
03.10.	www.mladi.org	Informacija	Najava ulične akcije	tekst
05.10.	www.mladi.org	Promotivni tekst	Žene to mogu	tekst

Detalj sa ulične akcije, oktobar, 2012, Institut za razvoj mladih KULT, Sarajevo-Ilidža

Udruženje građanki Bosansko Grahovo

01.10.	Radio studio N	Izjava	Aleksandra Lovren	Održane sve planirane radionice za žene iz ruralnog područja u Bos. Grahovu i Livnu	10 minuta
04.10.	Radio Livno, Radio Tomislavgrad, Radio Kupres, Radio studio N	najava	Voditelji radija	Najava ulične akcije "Glasajmo za žene"	10 minuta
05.10.	Radio studio N	Izjava	Aleksandra Lovren	Izjava o uličnoj akciji kroz kampanju Glasajmo za žene	5 minuta
Portali	NVO UG Grahovo	Livno Online	Livno SAT	relax livno	

Detalj sa ulične akcije, oktobar, 2012, Glas žene, Bihać

Udružene žene Banja Luka

04.10.	RTRS	prilog sa ulične akcije	Višegrad	Glasajte za žene	Prilog danas Srpska
04.10.	TV liberty	prilog sa ulične akcije	Banja Luka	Glasajte za žene	Izjava Aleksandra Petrić
04.10.	Agencija SRNA	prilog sa ulične akcije	Banja Luka	Glasajte za žene	Izjava Aleksandra Petrić
05.10.	Nezavisne Novine	Agencijska vijest	Banja Luka	Glasajte za žene	Izjava Aleksandra Petrić
22.10.	RTRS	Emisija u Fokusu	Banja Luka, Bijeljina	Izborni rezultati	Vive žene Tuzla, Lara Bijeljina, Gender centar RS, Udružene zene BL

Vive žene Tuzla

03.10.	Vesta Radio	Jutarnji program	Nina Zupan	Motivacija za izlazak na izbore	30 min
05.10.	Radio Kameleon	Jutarnji program	Nina Zupan	Najava ulične akcije i projektnih aktivnosti	10 min
05.10.	Radio 7	Vijesti	Nina Zupan	Najava ulične akcije i projektnih aktivnosti	2 min
05.10.	Radio Slon	Vijesti	Nina Zupan	Najava ulične akcije i projektnih aktivnosti	5 min
05.10.	Radio Soli	Vijesti	Nina Zupan	Najava ulične akcije i projektnih aktivnosti	3 min

Krajiška suza Sanski Most

4.10.	Radio "Sana"	Gostovanje	4 žene iz različitih političkih stranaka S.Mosta (uz učešće 5 minuta početak emisije Almira Selimović Talić	Političarke iz političkih stranaka Sanskog Mosta	60 minuta 13:00-14:00
5.10	Radio "Sana"	Gostovanje	4 žene iz različitih političkih stranaka S.Mosta (uz učešće 5 minuta početak emisije Almira Selimović Talić	Političarke iz političkih stranaka Sanskog Mosta	60 minuta 13:00-14:00
5.10.	Radio "Sana"	Informacija		Ulična akcija "Glasajte za žene"	2-3min x3
5.10.	Radio "Sana"	Izjava	Almira Selimović Talić (koord.projekta)	"Glasajmo za žene"	3-5 min x2
5.10.	TV 101	Izjava	Snimak volontera na akciji i izjava koord.projekta	Obavijest o održanoj akciji	2-3 min x2
5.10.	TV USK	Izjava	Snimak volontera na akciji i izjava koord.projekta	Obavijest o održanoj akciji	2-3 min x2

Detalj sa ulične akcije, oktobar, 2012., Krajiška suza Sanski Most

Detalj sa ulične akcije, Forum žena Bratunac, oktobar, 2012.

Lara Bijeljina

3.10.	Radio Pan	Mara Radovanović	radio intervju	najava ulične akcije, zašto je važno učešće žena u politici	oko 5 minuta
4.10.	RTV Slobomir, TV IN, TV Arena, Hit televizija	Mirzeta Tomljenović	tv prilog u informativnim emisijama	ulična akcija	u prosjeku po 2 minuta po mediju
12.10.	RTRS	Radmila Žigić	izjava	rezultati žena na izborima, emitovano u Srpskoj danas	do 2 minuta
sredina oktobra	SRNA	Radmila Žigić	izjava	rezultati žena na izborima	

Detalj sa ulične akcije, oktobar, 2012., Lara, Bijeljina

Medica Zenica

04.10.	Radio Zenica	Ulična akcija - Kampanja Glasajte za žene	Habiba Kovač	Ulična akcija	2 min
04.10.	TV Zenica	Ulična akcija - Kampanja Glasajte za žene	Habiba Kovač	Ulična akcija	2 min
10.10.	Naša Riječ	Javna debata sa Cecile Buhlmann i bh.političarkama	mr.sci. Sabiha Husić	Participacija žena u javnom i političkom životu u BiH	1/4 str
10.10.	Dnevni avaz	Javna debata sa Cecile Buhlmann i bh.političarkama	mr.sci. Sabiha Husić	Participacija žena u javnom i političkom životu u BiH	1/4 str.
10.10.	www.medica zenica.org	Javna debata sa Cecile Buhlmann i bh.političarkama	mr.sci.Sabiha Husić	Participacija žena u javnom i političkom životu u BiH	1 str

	Juli 2012				Avgust 2012				Septembar 2012				Oktobar 2012				TOTAL				
	radio	tv	print	web	radio	tv	print	web	radio	tv	print	web	radio	tv	print	web	RADIO	TV	PRINT	WEB	
Udružene žene B.Luka	0	0	0	0	1	4	0	0	2	2	1	0	0	3	1	0	3	9	2	0	14
Medica Zenica	3	3	0	3	2	0	0	2	3	4	3	3	1	1	2	1	9	8	5	9	31
Lara Bijeljina	0	0	0	0	1	0	0	0	3	7	0	0	1	5	0	0	5	12	0	0	17
Forum žena Bratunac	0	0	0	0	2	0	0	4	3	0	0	5	0	0	0	0	5	0	0	9	14
Vive Zene Tuzla	0	0	0	0	4	2	0	2	1	0	0	0	5	0	0	0	10	2	0	2	14
Kult Sarajevo	0	0	0	3	0	0	0	5	0	1	0	3	0	1	0	3	0	2	0	14	16
U.G. B. Grahovo	5	0	0	3	2	0	0	2	5	0	1	4	3	0	0	4	15	0	1	13	29
Glas žene Bihać	4	4	1	6	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	5	5	3	6	19
Krajiška suza	2	0	0	0	2	0	0	0	2	2	0	0	2	2	0	0	8	4	0	0	12
TPO	4	4	0	4	0	0	0	0	2	2	1	3	0	0	0	0	6	6	1	7	20
	18	11	1	19	14	6	1	15	22	19	7	18	12	12	3	8	66	48	12	60	186

Pregled ukupnih medijskih aktivnosti u okviru kampanje Glasajte za žene partnerskih organizacija projekta Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici

Kroz ovaj izvještaj je jasno vidljivo da su partneri projekta "Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici" pored kampanje Glasaj za žene kroz brojna radio i TV gostovanja u svojim lokalnim zajednicama kvalitetno promovirali i ostale aktivnosti ovog projekta, a to su radionice u ruralnim sredinama i jednodnevne radionice s mladim političarima/kama.

Ovdje je važno istaći da medijske aktivnosti u okviru projekta «Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici» nisu bile usmjerene na kratkoročno medijsko predstavljanje aktivnosti, već na dugoročnije osnaživanje žena koje bi prave rezultate trebalo da poluče na slijedećim izborima.

3. Rezultati

Nakon uspješno provedene medijske kampanje koja je premašila planirani obim, važno je podcrtati nekoliko činjenica koje su rezultat ovogodišnjih izbora. Naime, izbori su provedeni u 142 općine od kojih je u 29 žena bila kandidatkinja za načelnicu. U naredne četiri godine pet žena bit će na čelu općina, što je za dvije više nego u proteklom mandatu. Također, žene će biti i na više vijećničkih funkcija nego u prethodne četiri godine, tačnije u odnosu na 14,99% iz 2008., zastupljenost žena u naredne četiri godine iznositi će 17,1%.

Ohrabruje i činjenica da su pored kampanje «Glasaj za žene» bile organizirane druge kampanje i aktivnosti sa sličnim ciljem, te bi u narednom periodu bilo korisno ujediniti nastojanja civilnog sektora i nekih međunarodnih organizacija kako bi poruka bila što jasnija, i kako bi mogla izvršiti jači utjecaj na glasače.

Jedan od postizbornih izvještaja Radio Slobodna Evropa govori upravo o tome kako raste povjerenje građana u žene na funkcijama, posebno se osvrćući na činjenicu da je u odnosu na prethodni mandat porastao broj žena načelnica općina.

<http://www.slobodnaevropa.org/content/izborni-rezultati-pokazali-raste-povjerenje-gradjana-u-zene-na-funkcijama/24736646.html>

Ipak, 40 kandidatkinja za načelnice prema 510 kandidata još uvijek je mali postotak i potrebno je kontinuirano raditi na razvijanju svijesti i osnaživanju žena u političkom životu Bosne i Hercegovine. Zbog toga je posebno važan koncept i ovog projekta, koji je pored medijske promocije, svoje težište stavio na direktan kontakt sa ženama u ruralnim sredinama, te političarkama kako bi se na različitim nivoima doprinijelo ravnopravnijem položaju žena u politici BiH.

Za razliku od primjera teksta Radija Slobodna Evropa, dnevni list Nezavisne novine u svojoj analizi izbornih rezultata oštro kritikuje neravnopravnost žena i muškaraca, uglavnom se osvrćući na rezultate u Republici Srpskoj. Upoređujući broj vijećnika nakon izbora 2008., u tekstu se zaključuje da suštinski se nije puno promijenilo u percepciji birača.

<http://www.nezavisne.com/novosti/lokalniizbori2012/Politika-u-BiH-ostaje-muski-posao-164212.html>

Zanimljiv je uvid u rezultate u postotcima osvojenih vijećničkih mjesta koja zauzimaju žene u odnosu na 2008. u općinama u kojima se provodio projekat. Informacije su dobijene od Agencije za ravnopravnost spolova BiH 8. novembra, 2012., dok Centralna izborna komisija u svojim statistikama uopšte ne nudi ove informacije.

Općina	2008.	2012.
Bihać	13,33%	20,00%
Bosansko Grahovo	0%	26,66%
Tuzla	12,90%	16,12%
Sarajevo Centar	16,13%	22,58%
Zenica	12,90%	22,58%
Sanski Most	25,81%	16,12%
Banja Luka	22,58%	9,67%
Bijeljina	22,58%	6,45%
Bratunac	22,58%	12,00%
Sarajevo Stari Grad	32,26%	32,25%
Sarajevo Novi Grad	22,58%	22,58%
Sarajevo Novo Sarajevo	35,48%	32,35%
Ilidža	22,22	14,81%

Izvor: Agencija za ravnopravnost spolova BiH

Uzimajući u obzir činjenicu da se kampanja provodila u 10 gradova, evidentno se može govoriti o uspjehu provedenih aktivnosti, jer je napredak ostvaren u velikim gradskim sredinama kao što je općina Centar Sarajevo, Tuzla, Bihać, Zenica, te drastičan napredak u Bosanskom Grahovu. Činjenica je i da je organizacija Udružene građanke Bosansko Grahovo imala jednu od najaktivnijih medijskih kampanja, čime se direktno dovodi u vezu intenzitet kampanje i izborni rezultat u ovoj općini. Također, Medica Zenica je posebno uspješnu kampanju vodila na području Zeničko-dobojskog kantona gdje su dvije žene izabrane za načelnice općina – Doboju Jug i Visoko, a povećan je i broj žena u općinskim vijećima.

Konkretnije, kada je riječ o rezultatima u ove dvije općine – Doboj Jug i Visoko, važno je istaći da Medica Zenica kontinuirano već osam godina provodi edukativne aktivnosti. Ipak, u posljednje dvije godine intenzivirani su direktni kontakti sa biračkim tijelom, organizirane su brojne posjete u okviru kojih je građanstvo upoznavano sa rezultatima političkog angažmana nekih žena u politici. Neposredno i prije ove zajedničke kampanje, aktivistice Medica Zenica pojavljivale su se zajedno sa kandidatkinjama u lokalnim zajednicama, što je, prema njihovom mišljenju, doprinijelo razvoju povjerenja biračkog tijela u žene – kandidatkinje na listama za izbore 2012.

I ostali rezultati svjedoče o relativnom uspjehu jer je pad, izražen u postotcima negdje minimalan, (uglavnom sarajevske općine), dok su, nažalost, značajne negativne oscilacije zabilježene u Banja Luci i Bijeljini. To još samo jednom potvrđuje koliko je mnogo posla i aktivnosti pred svim akterima izbornog procesa, te kako je nužno kontinuirano ulagati u edukaciju, zagovaranje i promociju ovakvih aktivnosti, kako bi se ostvarila istinska ravnopravnost žena i muškaraca u političkom životu Bosne i Hercegovine.

4. Promocija projekta i aktivnosti u 2013. godini

POLITIČKA AKADEMIJA

U okviru projekta „Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici“, a u organizaciji TPO i Perpetuum Mobile održana je Politička Akademija za mlade političarke i političare. Prvi modul pod nazivom „Politička participacija mladih i njihova uloga u kreiranju rodnoosjetljivih politika“ održan je od 29. novembra do 02. decembra 2012. godine u Banja Luci. Nakon prvog modula održan je i drugi modul Političke Akademije, pod nazivom „Razvijanje vještina, umrežavanje i primjena teorijskih znanja“ i trajao je od 31. januara do 03. februara 2013. godine.

Akademiju je pohađalo 25 najboljih mladih političarki i političara sa jednodnevnih radionica o rodno osjetljivim politikama djelovanja, koje su u sklopu ovog Projekta održane u 10 gradova BiH: Banja Luci, Sarajevu, Bosanskom Grahovu, Bihaću, Sanskom Mostu, Mostaru, Zenici, Tuzli, Bratuncu i Bijeljini. Akademija je koncipirana kao participatorni model učenja i aktivnosti i omogućila je mladim ljudima da stečeno znanje primjene u praksi u svojim lokalnim zajednicama.

EDUKACIJA GLASAČICA

Pored edukacije mladih političarki i političara, održane su i edukativne radionice za žene u 51 ruralnoj sredini kako bi se osiguralo njihovo aktivnije učešće u javnom i političkom životu, posebno u kontekstu predstojećih izbora. Partnerske organizacije održale su ciklus od po tri edukativne jednodnevne radionice u svakoj ruralnoj sredini. Cilj edukativnih radionica i kampanja u ruralnim dijelovima zemlje je unaprijeđenje kapaciteta u donošenju odluka kod žena, kao društveno isključene grupe iz političkog života u Bosni i Hercegovini te proširivanje građanskog učešća kako na izborima, tako i u predizbornom periodu.

POSJETE GLASAČICA LOKALNIM VIJEĆIMA

Partnerske organizacije organizovale su posjete glasačica iz ruralnih sredina lokalnim vijećima. Glasačice su posjetile sljedeća lokalna vijeća: Skupština Opštine Gradiška, Vijeće Opštine Široki Brijeg, Skupština Opštine Bratunac, Vijeće Opštine Bihać, Vijeće Opštine Sanski Most, Vijeće Opštine Ilidža, Vijeće Opštine Zenica, Vijeće Opštine Tuzla, Vijeće Opštine Bosansko Grahovo, te Skupštinu Grada Bijeljina.

POSJETE IZABRANIH POLITIČARKI RURALNIM SREDINAMA

U okviru projekta „Jednake mogućnosti za muškarce i žene u politici“ partnerske organizacije organizovale su posjete izabranih lokalnih političarki glasačicama u ruralnim sredinama. Na taj način uspostavljen je direktni dijalog između izabranih političarki/političara sa glasačicama kako bi bolje razumjeli i njihove potrebe. Održano je ukupno 48 javnih debata u ruralnim sredinama između izabranih lokalnih političara/ki i glasačica. Pripremljene su smjernice za komunikaciju i interakciju između političarki i glasačica na temelju održanih debata.

Organizacija žena Lara Bijeljina organizovala je susrete u mjestima Nova Janja, Stara Janja, Velika Obarska, Amajlije i Koraj. Susretima su prisustvovali odbornici u Skupštini Grada Bijeljina, Slavko Novaković, Samir Bačevac i Mičo Živić, zatim predstavnik Skupštine Opštine Lopare Stevo Todorović, te Huso Zečkanović, zamjenik gradonačelnika Bijeljine.

Udruženje građanki Grahovo upriličilo je susrete političarki i glasačica u mjesnim zajednicama Maleševci/Marinkovci, Peći/Resanovci, Crni Lug, Obljaj, te Novo Naselje. Susreti su bili veoma posjećeni, a prisustvovala su im vijećnice Općinskog Vijeća Bosansko Grahovo Višnjica Bašić, Ana Rajić, Milena Marić i Ana Bašić.

Organizacija Vive žene iz Tuzle organizovala je susrete političarki i glasačica u Burnicama, Đugumu, Brčkom, Konjević Polju i Kravici. Susretima su prisustvovala vijećnice Općinskog Vijeća Tuzla i to Dajana Bakić i Azra Gazibegović, zatim odbornica u Skupštini Opštine Bratunac Samira Avdić, te gđin Admir Kadrić, predstavnik iz Brčko Distrikta.

Institut za razvoj mladih KULT iz Sarajeva organizovao je susrete mladih glasačica sa predstavnicama lokalnih vlasti Opštine Ilidža. Susretima su prisustvovala predsjedavajuća Općinskog vijeća Smiljana Viteškić, Sekretarka Vijeća Azreta Grebović, mlada vijećnica Ajla Milišić, te Ifeta Džuho Muratagić i Ajla Huseinović.

Organizacija Glas žene Bihać upriličila je susrete političarki i glasačica u mjesnim zajednicama Ribić, Kamičak, Veliki Lug i Pritoka. Susreti su bili veoma posjećeni a od političarki su prisustovale vijećnice Općinskog vijeća Bihać Ilda Alibegović i Amra Čehajić, a na susretu u MZ Ribić prisustvovao je i predsjednik ove mjesne zajednice.

Forum žena Bratunac upriličio je susrete političarki i glasačica u mjesnim zajednicama Glogova, Konjević Polje, Skelani i Potočari. Na

susretima u Glogovoj i Konjević Polju prisustvovala je odbornica Skupštine Opštine Bratunac Mirjana Ćirković, a na susretima u Potočarima i Skelanima prisustvovala je odbornica Skupštine Opštine Srebrenica Begija Smajić, te predsjednik SO Srebrenica Radomir Pavlović i dvije članice opštinske komisije za ravnopravnost polova Vjekoslava Perković i Sanja Močević.

Organizacija Krajiška suza iz Sanskog Mosta organizovala je susrete u mjesnim zajednicama Pobriježje, Zdena, Stari Majdan i Trnova. Susretima su prisustvovale vijećnice Općinskog Vijeća Sanski Most Mediha Hromalić, Ivana Čavlović, Merisa Šušić i Tahira Kadirić.

Organizacija Medica Zenica susrete političarki i glasačica upriličila je u mjestima Vranduk, Šerići, Janjići, Jastrebac i Babino. Susretima je prisustvovao veliki broj glasačica iz navedenih mjesnih zajednica, a imale su priliku razgovarati sa vijećnicama Općinskog Vijeća Zenica i to Eminom Tufekčić, Sedžidom Beganović-Isaković, Slavicom Hrnkaš i Alminom Husejnović.

Organizacija Udružene žene Banja Luka organizovala je susrete u Gradišci, Ljubiji, Banja Luci i mjesnoj zajednici Jagare. Susretima u Gradišci prisustvovale su predsjednica Komisije za ravnopravnost spolova Općine Gradiška Ljilja Gvozden, te članice komisije Cvjetković Marija i Dakić Mirjana. Susretu u Ljubiji prisustvovala je odbornica Skupštine Opštine Prijedor Azra Pašalić, a na preostala dva susreta u Banja Luci prisustvovala je savjetnica gradonačelnika za društvene djelatnosti Ljilja Radovanović, te zamjenica gradonačelnika Banja Luke.

Organizacija Forma F iz Mostara upriličila je susrete političarki i glasačica u mjesnim zajednicama Općine Široki Brijeg, i to mjesne zajednice Izbično, Knešpolje, Ljubotići, Jare i Crne Lokve. susreti su bili veoma posjećeni a od političarki su prisustvovale vijećnice Općinskog Vijeća Široki Brijeg Sanijela Matković i Ana Zovko.

EDUKACIJA ŽENA ZA IZRADU BIZNIS PLANOVA

U okviru projekta "Doprinos ustavnoj reformi u BiH - Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici u BiH" TPO Fondacija Sarajevo je priredila priručnik "Moja poslovna ideja, moja šansa" kako bi se kroz edukaciju osnažile žene u seoskim sredinama, ali i u drugim lokalnim zajednicama za pokretanje vlastitog biznisa, ali i za aktivniji društveno-politički angažman. Priručnik je rezultat timskog rada autorica: Nadire Duraković, Danke Zelić i Emine Abrahamsdotter. Ovo je jedan od načina da se ohrabri i pomogne žensko poduzetništvo u BiH, jer žene predstavljaju najsiromašniji dio populacije u svijetu, pa i u BiH.

U okviru ove aktivnosti održano je deset dvodnevni radionica za izradu biznis plana pod nazivom *Edukacija žena za pisanje biznis/poslovnih planova*. Učesnice radionica su bile žene iz ruralnih sredina koje su učestvovala na trodnevni radionicama osnaživanja i kao najbolje bile izabrane za učešće u dvodnevni biznis radionicama. Cilj dvodnevni radionica bio je upoznati učesnice sa pojmom preduzetništva i njegovim značajem za unaprijeđenje položaja žena u društvu, te osposobiti ih za prepoznavanje poslovne prilike kao i uobličavanje svoje poslovne ideju u biznis plan.

DODJELA NAGRADA ZA NAJBOLJE BIZNIS PLANOVE

Nakon deset održanih dvodnevni radionica na temu *Edukacija žena za pisanje biznis planova*, učesnice seminara su dobile zadatak da kod kuće izrade svoj poslovni plan. Nakon prikupljenih poslovnih ideja i biznis planova, partnerske organizacije su odabrale i nagradile najbolje biznis planove. Deset najboljih biznis planova učesnica je nagrađeno sa po 2000 KM za pokretanje vlastitog biznisa. Partnerske organizacije nastavile su pratiti implementaciju nagrađenih biznis ideja. Kroz ovu aktivnost 180 mladih žena je naučilo pripremiti biznis plan te su ojačani njihovi kapaciteti za dalje ekonomsko osnaživanje kroz implementaciju poslovnih planova.

IZRADA LOKALNIH GENDER AKCIONIH PLANOVA

U okviru dvogodišnje implementacije projekta „Doprinos ustavnoj reformi u BiH - Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici“ partnerske organizacije realizirale su niz aktivnosti, a od aprila 2013. godine aktivno rade na izradi lokalnih gender akcionih planova.

Dvodnevna radionica o metodologiji izrade LGAP – april 2013. godine

U periodu od 25-26. aprila 2013. godine Udruženje "Medica" Zenica je, u saradnji sa Udruženim ženama Banja Luka, na Vlašiću održala dvodnevnu radionicu „Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici - LGAP“, u okviru aktivnosti projekta „Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici“ koji provodi TPO Fondacija. Treneri na radionici su bili g-đa Besima Borić, g-đa Minja Damjanović i g-din Nenad Galić.

Druga dvodnevna radionica za nastavak izrade Gender akcionog plana – juni, 2013. godine

U periodu od 24-25.06.2013. godine održana je druga dvodnevna radionica za partnerske organizacije, predstavnike mladih koji su prošli Političku akademiju i predstavnike Gender komisija ili Općina, a sa ciljem prezentiranja do sada poduzetih aktivnosti na izradi Lokalnog Gender akcionog plana i planiranja narednih aktivnosti. Dvodnevnoj edukaciji prisustvovalo je ukupno 31 osoba te su dogovorene predstojeće obaveze i dogovor za izradu medijske kampanje.

Partnerske organizacije u saradnji sa lokalnim vlastima su inicirale aktivnosti za izradu lokalnih gender akcionih planova na području općina gdje nisu postojali kao i revidiranje postojećih akcionih planova. Izrada lokalnih gender akcionih planova je inicirana u sljedećim općinama Bosne i Hercegovine:

- Općina/Opština Bihać
- Grad Bijeljina
- Općina/Opština Bosansko Grahovo
- Općina/Opština Ilidža
- Općina/Opština Laktaši
- Općina/Opština Široki Brijeg
- Općina/Opština Tuzla
- Općina/Opština Zenica

Revidiranje lokalnih gender akcionih planova inicirano je u sljedećim općinama Bosne i Hercegovine:

- Općina/Opština Bratunac
- Općina/Opština Sanski Most

Do kraja 2013. godine usvojena su tri lokalna gender akciona plana od strane nadležnih Općinskih Vijeća, i to Gender akcioni plan Općine Bihać 2014-2016., Gender Akcioni plan Općine Tuzla, i Lokalni gender akcioni plan za Općinu Bosansko Grahovo za period 2014-2016.

FINALIZIRANJE NACRTA GAP-A

Gender akcioni plan Općine/Opštine Bihać

U maju 2013. godine organizacija Glas žene Bihać je u saradnji sa članovima Komisije za ravnopravnost spolova Općine Bihać, podpredsjednicom Vijeća Općine Bihać, općinskim vijećnicima i mladim političarima koji su pohađali Politički akademiju inicirala aktivnosti za izradu Gender akcionog plana. Nakon niza radnih sastanaka pripremljen je nacrt Gender akcionog plana Općine Bihać 2014-2016., koji je na sjednici Općinskog Vijeća održanoj 29. novembra 2013. godine jednoglasno usvojen.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Laktaši

Fondacija Udružene žene Banja Luka i Udruženje Osmijeh žene Laktaši inicirali su aktivnosti za izradu Gender akcionog plana Općine/Opštine Laktaši. Nakon niza sastanaka te provedene analize modela gender akcionih planova iz okruženja, u saradnji sa odbornicima Skupštine Opštine Laktaši i Komisijom za ravnopravnost spolova Opštine Laktaši izrađeni su Akcioni plan za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti u Opštini Laktaši za period 2014.-2018. godine, kao i matricu sa specifičnim ciljevima, aktivnostima te indikatorima za implementaciju Akcionog plana.

Gender akcioni plan Grada Bijeljina

Članice organizacije Lara Bijeljina i tri mlada političara i političarke koji su učestvovali na edukaciji za mlade političare/ke o rodnim pitanjima, politikama, gender institucionalnim mehanizmima i rodno zasnovanom nasilju učestvovali su u izradi Lokalnog gender akcionog plana Grada Bijeljina. Nakon analize i obrade pravnog i institucionalnog okvira za postizanje rodne ravnopravnosti te provedene socio-ekonomske analize prilika u Gradu Bijeljina i analize lokalnih propisa i politika izrađen je finalni nacrt Gender akcionog plana Grada Bijeljina. Dokument je dostavljen Skupštini Grada i Odjeljenju za društvene djelatnosti Administrativne službe.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Zenica

U maju 2013. godine „Medica“ Zenica je u saradnji sa članovima komisije za ravnopravnost spolova Općine Zenica, predsjedavajućim Vijeća Općine Zenica, vijećnicima Općinskog Vijeća i direktorom Razvojne agencije ZEDA inicirala aktivnosti za izradu lokalnog Gender Akcioni Plan na području Općine Zenica. "Medica" Zenica je održala ukupno 6 radnih sastanka i dvodnevnu radionicu te je izradila finalni Nacrt Gender akcionog plana Općine Zenica 2014-2017.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Bosansko Grahovo

Udruženje građanki Grahovo iniciralo je izradu lokalnog gender akcionog plana za općinu Bosansko Grahovo. Radna grupa provela je istraživanje i provjeru podataka koji su bili neophodni kao polazno istraživanje za izradu LGAP-a. Nakon niza održanih sastanaka sa lokalnom gender komisijom, načelnikom općine Bosansko Grahovo te Općinskim vijećem, izrađen je nacrt gender akcionog plan, koji je potom predat Općinskoj gender komisiji koja je LGAP uputila u proceduru usvajanja od strane Općinskog Vijeća Bosansko Grahovo. Na sjednici Općinskog vijeća Bosansko Grahovo koja je održana 14. oktobra 2013. godine usvojen je Lokalni gender akcioni plan za Općinu Bosansko Grahovo za period 2014-2016 godine.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Ilidža

Predstavnice Instituta za razvoj mladih KULT u saradnji sa Općinskom vijećnicom Ajlom Milišić i Komisijom za izbor, imenovanja i pitanja ravnopravnosti spolova radili su na izradi gender akcionog plana općine Ilidža. Nakon provedenog istraživanja i prikupljanja podataka za izradu gender senzitivne analize koja predstavlja sistemsko istraživanje i prikupljanje podataka o gender razlikama i društvenim odnosima sa ciljem identificiranja i razumijevanja gender nejednakosti i neravnopravnosti, pripremljen je nacrt gender akcionog plana. LGAP Općine Ilidža poslan je predsjedniku Komisije za izbor, imenovanja i pitanja ravnopravnosti spolova Općine Ilidža kao i sekretaru Općinskog vijeća na uvid, a uskoro se očekuje i da će biti uvršten kao prijedlog za usvajanje na nekoj od narednih sjednica Općinskog vijeća.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Tuzla

Nakon niza sastanaka koje su organizovale organizacija Vive žene Tuzla i Udruženje Vesta, a na kojima su prisustvovali predstavnici lokalne uprave, Komisije za jednakost spolova Općine Tuzla, predstavnici MUP-a TK, te druge nevladine organizacije pripremljen je nacrt gender akcionog plana Općine Tuzla. Komisija za jednakost spolova Općine Tuzla uputila je Općinskom Vijeću Tuzla na razmatranje ovaj dokument, a Općinsko Vijeće isti je usvojilo na sjednici održanoj 31. oktobra 2013. godine.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Široki Brijeg

Organizacija Forma F iz Mostara inicirala je aktivnosti za izradu lokalnog gender akcionog plana Općine Široki Brijeg. Predstavnice organizacije održale su konsultativne sastanke za izradu LGAP-a sa predsjednicom Povjerenstva za ravnopravnost spolova Općine Široki Brijeg te sa načelnikom Općine Široki Brijeg. Nakon sastanka sa načelnikom upućen je zahtjev za imenovanje Radnog tijela koje će raditi na izradi lokalnog gender akcionog plana, te je započet proces prikupljanja podataka za izradu situacione analize za lokalni GAP u ovoj općini.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Bratunac

S obzirom da je Lokalni gender akcioni plan Opštine Bratunac usvojen 28. februara 2012. godine, organizacija Forum žena Bratunac je provela analizu implementacije LGAP-a Opštine Bratunac za period mart 2012- novembar 2013. Kao rezultat analize implementacije LGAP-a, organizacija „Forum žena“ je u saradnji sa članovima komisije za ravnopravnost spolova Opštine Bratunac, te predstavnicama lokalnih udruženja žena "Maja " i "Priroda" izradila nacrt Operativnog plana opštine Bratunac koji obuhvata osnovne ciljeve i aktivnosti za period januar-decembar 2014. godine.

Gender akcioni plan Općine/Opštine Sanski Most

S obzirom da je Lokalni gender akcioni plan Opštine Sanski Most usvojen u maju 2012. godine, organizacija Krajiška suza je provela monitoring implementacije LGAP-a Opštine Sanski Most, a uz podršku predsjednika gender komisije Općine Sanski Most. Na osnovu Godišnjeg izvještaja o implementaciji GAP-a, koji je Općinsko vijeće usvojilo u septembru 2013. godine, zaključeno je da su aktivnosti provedene kako je i predviđeno GAP-om. Organizacija Krajiška suza provela je i anketiranje žena u mjesnim zajednicama i nevladinim organizacijama, te žena koje su bile direktno ili indirektno podržane preko projekata planiranih GAP-om. Analiza rezultata anketiranja pokazala je da postoji velika neinformiranost o gender akcionom planu, te su poduzete aktivnosti aktivnosti koje su usmjerene na informisanje građanki i građana o GAP-u Općine Sanski Most.

ZAJEDNIČKA KAMPANJA "SA GAP-OM U MOJOJ OPĆINI/OPŠTINI DO JEDNAKIH MOGUĆNOSTI ZA ŽENE I MUŠKARCE"

Jedna od aktivnosti bila je i zajednička kampanja "Sa GAP-om u mojoj općini/opštini do jednakih mogućnosti za žene i muškarce", partnerskih nevladinih organizacija i Općina s ciljem promocije gender akcionih planova, podizanja svijesti javnosti o značaju usvajanja i primjene gender akcionih planova u lokalnim zajednicama, te motivisanja građanstva i općinskih vijećnika i vijećnica da podrže usvajanje.

Promotivni materijal za zajedničku kampanju

„Medica“ Zenica je za zajedničku kampanju osmislila edukativno promotivne materijale za sve partnerske organizacije: liflet, bookmark, poster, unificirana naslovna stranica za sve Gender akcione planove, majice.

Za svaku općinu u svrhu promovisanja izrade i revizije lokalnih gender akcionih planova u 10 općina, partnerskim organizacijama su dostavljeni paketi edukativno-promotivnih materijala koji sadrže:

- 400 lifleta
- 200 bookmarka
- 20 postera
- 10 majica

ULIČNE AKCIJE U 10 GRADOVA BOSNE I HERCEGOVINE

Zajednička kampanja počela je 20.11.2013. godine organizovanjem u isto vrijeme uličnih akcija, podjele promotivnih materijala i medijskog predstavljanja gender akcionih planova u svih 10 općina (Bihać, Bijeljina, Bosansko Grahovo, Bratunac, Ilidža, Laktaši, Sanski Most, Široki Brijeg, Tuzla i Zenica). Uličnim akcijama prisustvovala su predstavnice partnerskih organizacija, volonteri i volonterke kao i predstavnici pojedinih Općina i mediji. Cilj je bio da se građanstvo upozna sa aktivnostima u vezi izrade lokalnih gender akcionih planova, te da podrže usvajanje istih.

Pregled održavanja uličnih akcija po gradovima - 20.11.2013. godine u 12:00 sati

R.B.	Općina/grad	Lokacija	Organizacija
1.	Općina/Opština Bihać	Gradski trg u Bihaću	Glas žene Bihać
2.	Grad Bijeljina	Gradski trg u Bijeljini	Lara Bijeljina
3.	Općina/Opština Bosansko Grahovo	Ulica M. Tita ispred spomen Doma Gavriilo Princip u Bosanskom Grahovu	Udruženje građanki Grahovo
4.	Općina/Opština Bratunac	Gradski trg u Bratuncu	Forum žena Bratunac
5.	Općina/Opština Ilidža	Stanični terminal Ilidža.	Institut za razvoj mladih KULT
6.	Općina/Opština Laktaši	Centralni trg u Laktašima	Udružene žene Banja Luka i Osmjeh žene Laktaši
7.	Općina/Opština Sanski Most	Trg oslobodilaca (mali park Zdena)	Krajiška suza Sanski Most
8.	Općina/Opština Široki Brijeg	Grad Široki Brijeg	Forma F Mostar
9.	Općina/Opština Tuzla	Trg kod Ismeta i Meše	Vive žene Tuzla i Vesta Tuzla
10.	Općina/Opština Zenica	Trg Alije Izetbegovića 1	Udruženje „Medica“ Zenica

MEDIJSKA POKRIVENOST

Organizacija „Medica“ Zenica je napisala pozive za medije koji su bili prilagođeni za svaku partnersku organizaciju, kao i generalni poziv za medije koje je „Medica“ Zenica prosljedila svim medijima na nivou Bosne i Hercegovine kao i na entitetskom nivou.

„Medica“ Zenica u partnerstvu sa Općinom Zenica je organizovala press konferenciju povodom izrade Nacrta GAP Općine Zenica 20.11.2013. godine sa početkom u 11:00 sati u Maloj Sali Općine Zenica. Tokom press konferencije prisutnim medijima su se obratili članovi i članice radne grupe: Sabiha Husić direktorica „Medice“ Zenica, Dževdana Brajić, direktorica Stručne službe Vijeća i Načelnika, Zijad Softić, pomoćnik Načelnika za društvene djelatnosti, socijalnu zaštitu, raseljena lica i izbjeglice i Muhsin Ibrahimagić, direktor Agencije ZEDA. Govorili su o procesu izrade Nacrta GAPa, važnosti strateškog djelovanja kao i da ovaj strateški dokument se inkorporira u Strategiju razvoja Općine Zenica 2012-2022. Uvjereni da će vijećnici i vjećnice prepoznati vrijednost dokumenta i usvojiti na sjednici tokom decembra 2013. godine. Isti dan, nakon završene pres konferencije organizovana je i ulična akcija, podjela promotivnih materijala o GAP-u s ciljem podizanja svijesti javnosti o značaju usvajanja i primjene gender akcionih planova u lokalnim zajednicama, te motivisanja građanstva i općinskih vijećnika i vjećnica da podrže usvajanje GAPa u Općini Zenica.

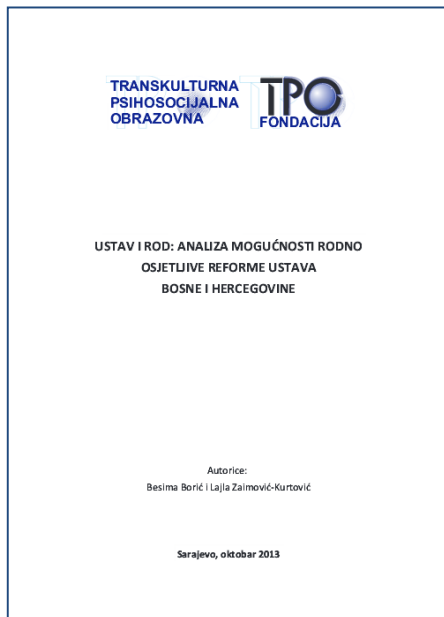

U okviru medijske kampanje, 12 partnerskih organizacija zabilježilo je istupe u 29 različitih medija u periodu 19.-21.11.2013.godine sa 135 minuta emitovanog video i audio sadržaja i 7 ¼ stranica objavljenog teksta.

Tabelarni pregled medijskih istupa partnerskih organizacija

Naziv organizacije	R.B.	Naziv medija	Dužina trajanja priloga
Udruženje „Medica“ Zenica	1.	Naša riječ Zenica	¼ str
	2.	Radio Zenit	2 min 1 str.
	3.	Radio Sarajevo	1 str.
	4.	Agencija FENA	1 str.
	5.	Radio Televizija Zenica (najave 19.11.2013. i emitovanje programa 20.11.2013.)	12 min
	6.	Dnevni avaz - Dopisništvo Zenica	¼ str
	7.	Oslobođenje –Dopisništvo Zenica	¼ str
	8.	BHT – Otvoreni program	4 min
	9.	Radio FTV	5 min
	10.	Web stranica Općine Zenica	½ str
		UKUPNO: 10 medija	23 min i 4 i ¼ str
Udruženje „Vive žene“ Tuzla	11.	Vesta radio	10 min
	12.	Tuzlarije.net portal	1 str
	13.	RTV 7	2 min
	14.	RTV TK	2 min
		UKUPNO: 4 medija	14 min i 1 str
Forma F Mostar	15.	Radio Široki Brijeg	6 min
		UKUPNO: 1 medij	6 min
Krajiška suza Sanski Most	16.	TV 10	2 min
	17.	Radio stanica Sanski Most - 8 x procitana najava	16 min
		UKUPNO: 2 medija	18 min
Udružene žene i Osmjeh žene Laktaši	18.	Web stranica Opštine Lataši	1 str
	19.	Studio 078	2 min
	20.	BEL TV	3 min
	21.	RTRS	2 min
	22.	RTRS „U fokusu“	45 min
		UKUPNO: 4 medija	52 min i 1 str
Institut za razvoj mladih KULT Sarajevo – Ilidža	23.	RADIO ASK Ilidža	2 min
		UKUPNO: 1 medij	2 min
Forum žena Bratunac	24.	Web stranica Prijateljice Srebrenice	1 str
	25.	RTRS- Srpska danas (21.11.2013.)	2 min
		UKUPNO: 2 medija	2 min i 1 str
Udruženje građanki Grahovo	26.	Radio studio N	4 min
	27.	Radio Livno	3 min
		UKUPNO: 2 medija	7 min
„Lara“Bijeljina	28.	Radio PAN	5 min
		UKUPNO: 1 mediji	5 min
„Glas žene“ Bihać	29.	Radio-televizija USK	4 min
		UKUPNO: 1 medij	4 min
UKUPNO		29 medija	135 min i 7 ¼ str

USTAV I ROD: ANALIZA MOGUĆNOSTI RODNO OSJETLJIVE REFORME USTAVA BOSNE I HERCEGOVINE

U okviru projekta „Doprinos ustavnoj reformi u BiH - Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici“ izrađen je *Policy* dokument „Ustav i rod: Analiza mogućnosti rodno osjetljive reforme Ustava BiH“ a pripremile su ga autorice Besima Borić i Lajla Zaimović-Kurtović.

Osnovna ideja istraživanja bila je uvid u dosadašnje inicijative za ustavnu reformu u BiH, definiranje rodno aspekta ustavne reforme i predlaganje preporuka za rodno senzitiviziranje Ustava BiH. Kao rezultat samog istraživanja, pripremljen je set amandmana na Ustav BiH koji bi omogućili spomenutu rodno senzitivnu reformu.

Policy dokument daje detaljan pregled odredaba Ustava BiH koje se odnose na rodni aspekt, budući da sam Ustav ne tretira direktno spol i rod kao osnovu za eliminiranje diskriminacije, zatim daje pregled bh. zakonodavnog okvira i van-ustavnih mehanizama koji omogućavaju jačanje rodno aspekta i njegovu praktičnu primjenu u BiH i analizira potencijalno postojanje dosadašnjih inicijativa za reformu Ustava BiH zasnovanu na rodu.

SEMINAR „USTAVNE REFORME I GENDER PERSPEKTIVA U BIH I EVROPSKOJ PRAKSI“

U periodu od 12. do 15. augusta 2013. godine u Konjicu je održan trodnevni seminar na temu Ustavne reforme i gender perspektiva u BiH i evropskoj praksi. Cilj seminara je bio upoznavanje učesnica sa iskustvima ustavne reforme posmatrane kroz prizmu ravnopravnosti polova u zemljama u regionu i Evropi i pripreme partnerskih organizacija za dijalog u procesu ustavnih reformi u BiH. TPO tim je prezentirao učesnicama rodno osjetljive amandmane na Ustav BiH, kao i Platformu koja je zajednički usaglašena sa HCA Banja Luka i Udružene žene Banja Luka koje su pripremale Platformu sa članicama Ženske mreže. Seminar je organizovan za 11 partnerskih nevladinih organizacija koje učestvuju u implementaciji projekta. Predavanja i radionice na seminaru održale su ekspertice iz oblasti ustavnog i međunarodnog prava, politike i nevladinog sektora, te žene koje su u svojim zemljama učestvovala u reformskim procesima.

INICIJATIVA „GRAĐANKE ZA USTAVNE PROMJENE“

TPO Fondacija, Helsinški parlament građana Banja Luka i Fondacija Udružene žene Banja Luka u saradnji sa partnerskim organizacijama pokrenuli su inicijativu „Građanke za ustavne promjene“, te su Amandmani na Ustav BiH iz rodne perspektive i Platforma ženskih prioriteta ujedinjeni u zajednički dokument pod nazivom „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav Bosne i Hercegovine iz rodne perspektive“.

Zajednička inicijativa je proizašla iz tri projekta:

- „Doprinos ustavnoj reformi u BiH - Jednake mogućnosti za žene i muškarce u politici“, (Ambasada Švicarske);
- „Žena i pravo danas“, („Kvinna till Kvinna“ Švedska);
- „Ustavna reforma u Bosni i Hercegovini: Uključivanje civilnog društva“ (USAID).

KAMPANJA INICIJATIVE „GRAĐANKE ZA USTAVNE PROMJENE“

Logo, letci, baneri

U okviru inicijative „Građanke za ustavne promjene“ realizovana je zajednička kampanja kako bi se javnosti predstavili prioriteta i konkretni prijedlozi za reformu Ustava BiH.

Kako bi se unaprijedila vidljivost kampanje i odaslala jedinstvena poruka da u cijeloj aktivnosti učestvuju brojne organizacije sa istim ciljem, TPO Fondacija je pripremila prijedloge za logo Inicijative te je među organizacijama usaglašen logo koji je potom apliciran na brojne promotivne materijale.

TPO Fondacija dizajnirala je i odštamala 900 letaka i 3 banera iz projekta TPO koji su korišteni i distribuirani prilikom održavanja aktivnosti u okviru kampanje.

Društveni mediji

Helsinški parlament građana Banja Luka i TPO Fondacija za potrebe kampanje kreirale su profile na najpopularnijim društvenim mrežama Facebook i Twiter. Stranice su veoma posjećene, i pružaju informacije i uvid u aktivnosti Inicijative „Građanke za ustavne promjene“.

Web info

Organizacije koje su članice Inicijative, u skladu sa svojim mogućnostima, ažurirale su svoje web stranice sadržajima u vezi sa aktivnostima kampanje Inicijative „Građanke za ustavne promjene“ (TPO Fondacija, Helsinški parlament građanja Banja Luka, Budućnost Modriča, Fondacija Udružene žene Banja Luka, Forum žena Bratunac...).

PRESS KONFERENCIJA U SARAJEVU

TPO Fondacija je 08. oktobra 2013. godine u Sarajevu organizovala press konferenciju na kojoj su članice inicijative „Građanke za ustavne promjene“ predstavile zajednički dokument „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“. Prisutnima su se obratile članice Inicijative Svjetlana Marković, Besima Borić, Lajla Zaimović-Kurtović i Gordana Vidović te predstavile pet prioriteta za reformu Ustava BiH i prijedlog rodno odgovornih amandmana na Ustav BiH.

PREDSTAVLJANJE DOKUMENTA KOMISIJI ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

22. oktobra 2013. godine na sjednici Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne Skupštine BiH inicijativa „Građanke za ustavne promjene“ predstavila je zajednički dokument „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“. Komisija je prihvatila dokument te zaključila da će prijedlog inicijative biti tema na nekoj od narednih sjednica Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne Skupštine BiH, na kojoj će se i detaljnije razmotriti prijedlog prioriteta i amandmana za koje se inicijativa zalaže.

Komisija je na 13. sjednici održanoj 18.12.2013. razmatrala dokument Inicijative „Građanke za ustavne promjene te dalo potporu amandmanima II-VI, VIII i XII.

OKRUGLI STO U MODRIČI

Inicijativa „Građanke za ustavne promjene“ je 24. oktobra 2013. godine održala okrugli sto u Modriči na kojem je predstavljen zajednički dokument „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“.

Članice inicijative su učesnicima i učesnicama okruglog stola predstavile pet definisanih prioriteta za koje će se inicijativa „Građanke za ustavne promjene“ zalagati u procesu reforme Ustava BiH, te prijedlog rodno odgovornih Amandmana na Ustav BiH.

OKRUGLI STO U BRATUNCU

U okviru inicijative „Građanke za ustavne promjene“ 19. novembra 2013. godine u Bratuncu je održan okrugli sto na kojem je predstavljen zajednički dokument „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“. Okruglom stolu prisustvovao je veliki broj učesnika, uključujući predstavnike nevladinog sektora, pojedine odbornike Skupštine Opštine Bratunac i Skupštine Opštine Srebrenica. Inicijativa i dokument su naišli na pozitivne kritike učesnika, koji su aktivno učestvovali u diskusiji.

OKRUGLI STO U SARAJEVU

Predstavnice inicijative „Građanke za ustavne promjene" predstavile su 26. decembra u Sarajevu, u prostorijama ACIPS-a, predstavnicima akademske zajednice, organizacijama civilnog društva i studentima/studenticama dokument „Platforma ženskih prioriteta za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive“. Ovaj događaj finansiran je iz projekta „Žena i pravo danas“ koji provode Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene žene Banja Luka.

Na predstavljanjima se istaklo da su osnovne vrijednosti i principi na kojima počiva ovaj dokument prije svega senzibilisanje i promjene Ustava BiH iz rodne perspektive, garancija veće zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda ali i promocija socijalne pravde, vladavine prava i neposredne demokratije kao osnovnih vrijednosti koje garantuju poboljšanje životnog standarda i političku stabilizaciju u BiH.

PREGLED GOSTOVANJA ČLANICA INICIJATIVE „GRAĐANKE ZA USTAVNE PROMJENE“ U MEDIJIMA

Datum	Medij	Emisija	Trajanje	Gošća
01.10.2013	BH Radio 1	Otvoreni studio	9 min	Besima Borić, TPO Fondacija
07.10.2013	RTV Vogošća	Otvoreni program	30 min	Besima Borić, TPO Fondacija
07.10.2013	FTV	Dnevnik 3 http://www.federalna.ba/bhs/vijest/76963/gosce-dnevnika-3	8 min	Besima Borić, TPO Fondacija Lana Jajčević, Udružene žene BL
08.10.2013	PINK BH	INFO TOP	3,5 min	Snimak press konferencije
08.10.2013	FENA	Izjava nakon press konferencije	Izjava	Gordana Vidović, Budućnost Modriča
08.10.2013	Radio Sarajevo	http://www.radiosarajevo.ba/novost/127813	Članak	Članak o press konferenciji
10.10.2013	Bljesak info	http://www.bljesak.info/rubrika/lifestyle/clanak/predstavljena-platforma-zenskih-prioriteta-za-ustavne-promjene/753	Članak	Članak o održanoj press konferenciji
10.10.2013	Mreža-mira	http://www.mreza-mira.net/3333-predstavljena-inicijativa-gradanke-za-ustavne-promjene/	Članak	Članak o press konferenciji
12.10.2013	Oslobođenje	Oslobođenje, Pogledi	Intervju 1 1/2 str.	Lajla Zaimović-Kurtović, TPO Fondacija Gordana Vidović, Budućnost Modriča
24.10.2013	TV K3	Novosti http://www.tvk3.info/index.php/2013-04-22-18-38-56/novosti/item/3075-novosti-tv-k3-24-10-2013	2,5 min	Snimak okruglog stola u Modriči, izjave Svjetlana Marković, HCA i Gordana Vidović, Budućnost Modriča
30.10.2013	BHT1	Euroimpuls http://www.bhrt.ba/90.html?&no_cache=1&tx_ss_genericrenderer_pi1[uid]=2225&cHash=15166a0f59d9a21763a1b8fe44be2ae8	15 min	Lajla Zaimović-Kurtović, TPO Fondacija i Svjetlana Marković, HCA
Novembar 2013	Mirovne novosti	Mirovne novosti, br 34	Članak 2 str.	Svjetlana Marković, HCA